

Кальченко & К

НАВІНЫ

T-34 як кандыдат у прэзідэнты

У святая Сусветная для помнікаў незарэгістраваная маладзёжная арганізацыя "Малады фронт" правяла... выбары прэзідэнта. Кандыдатамі сталі помнікі Максіму Багдановічу, Феліксу Дзяржынскаму, Міхалу Кірэву, Якубу Коласу, Янку Каласу, Уладзіміру Леніну, Аляксандру Пушкіну і танк Т-34. Усе кандыдаты "пражываюць" у розных раёнах горада, і кожны мае свой статус. Адапты прадстаўляў салі, другі — зболату, трэці быў кандыдатым ад аб'яднанай апазіцыі і палітычнай партыі, чотыры быў патрыятам, танк Т-34 — прэзідэнтам ад вайскоўцаў.

Група моладзі са скрынямі і адпаведнымі боўлетамі, у якіх былі ўнесены вышэйназваныя кандыдатуры, пабывала каля кожнага з помнікаў і прапавядала пражоўжым аддаць свой голас за аднаго з прэзідэнтаў. Як адзначалі ўдзельнікі акцыі, амаль ніхто з тых, каму прапавядалі прагаласаваць, не адмовіўся.

Па заканчэнні акцыі маладзёжны фронт з выбарчымі

скрынямі сабраліся ў цэнтры горада каля помніка Максіму Багдановічу, дзе адбыўся падлік галасоў. Журналісты выступілі ў якасці незалежных назіральнікаў.

У выніку галасавання высветлілася, што ў такіх званых выбарах узялі ўдзел 95 мінчан, пераможцай колыхаецца з якіх аддаў свой голас за кандыдата ад аб'яднаных дэмакратычных сіл Максіма Багдановіча — 62 чалавекі. На другім месцы апынуўся кандыдат ад беларускага народа Янка Купала — 8 галасоў. Трэціе — падзялілі паміж сабой Якуб Колас і танк Т-34. Двое аддалі свой голас за Леніна. Па адным набралі Пушкін і Калінін. А вось Кірэву і Дзяржынскага сталі абсалютнымі аутсайерамі.

Такім чынам, маладзёжны фронт і журналісты ўдзельнікі, што пры ўмовах правядзення чэсных, пражоўжым выбараў патэнцыйналія выбарчыкі змогуць аддаць свае галасы за прыстойнага прэзідэнта.

Таняна КУЧЫНСКАЯ.

"Узнімі сабе стыпендыю!"

Актывісты-студэнты правялі да інтэрната Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі (БДПА) гуманістычную акцыю "Узнімі сабе стыпендыю!". Да ўваходу ў інтэрнат стаялі 16-міліграмовыя пра і налісам "стыпендыя". Пасля таго, як студэнт не падняў, яму выдаваўся чэк у атрыманне заробнай стыпендыі у "Студэнцескай банкі" ЗБС.

Гэтае шалкам гуманістычнае мерапрыемства доўжылася ўсяго 20 хвілін — адміністрацыя і служба беспякі БДПА жартаў

Генадзь БАРАБАРЫЧ, БелПАН.

Не таго выбралі

80 рабочых магільскага прадпрыемства ААТ "Будзтва № 12" звярнуліся ў пракуратуру Цэнтральнага раёна Магілёва са скаргай на парашчын, якія мелі месца пры правядзенні сходаў у працоўных калектывах на вылучэнні кандыдатуры на Усебеларускі народны сход, які пройдзе ў Мінску 18 мая.

Ад Магілёўскай вобласці на гэты інштурм уладзімір форум павінен быць накіравана 390 прадстаўнікоў працоўных калектываў, у тым ліку 105 — ад абласнога цэнтру. У працоўных калектывах Магілёва звярнулася вылучэнне ўпаўнаважаных прадстаўнікоў на гарадскі сход, дзе будучыя вылучэнцы дэлегацыі на Усебеларускі народны сход. Гарадскія ўлады запэўніваюць, што гэтыя сходы прайшлі без парашчын, прычым ніякіх разнарадак на колькасць работнікаў той або іншай катэгорыі не паступала.

Гэтыя сходы правяліся ў катэдрах аб'яўляючы рабочыя магільскага будзтва № 12. У выніку канферэнцыі працоўнага калектываў, якая прайшла на іх прапаршчым, у лік ўпаўнаважаных на гарадскі сход не трапілі ніводныя рабочыя, хача менавіта гэты катэгорыі работнікаў! Сёньня заваяваў уладам на маючым аб'яўляючы форум. Аўтары скаргі ў пракуратуру прапаршчым ануляваць вынікі канферэнцыі.

Яны таксама зазначылі, што, паводле наяўных звестак, аналагічным чынам прайшлі сходы і ў іншых калектывах Магілёва. З гэтай прычынай рабочыя будзтва звярнуліся, што найбуйнейшы парашчын пры правядзенні сходаў у працоўных калектывах могуць прывесці да непрызнання вынікаў Усебеларускага народнага сходу.

Наталія КУЛАГІНА, БелПАН.

"Мір пасля Чарнобыля"

Калі 30 тысяч чалавек, якія перажылі чарнобыльскую катастрофу на ўзросце да чатырох гадоў, рызыкаваць захварэць на рак шыячнага і забіць. Пра гэта заявіў прэзідэнт Федэрацыі германскай зямлі Нікалас Сакс, прафесар Рольф Вернігтэ, выступіўшы на пленарным пасяджэнні ў міжнароднага кангрэса "Мір пасля Чарнобыля" ў Мінску.

Ён зазначыў, што людзі, якія 15 гадоў таму падвергіліся рызыцы радыяцыйнага апрамянення, пражываюць, штодзённа ўжываюць заражаныя прадукты харчавання, якія па-ранейшаму ідуць у гандлёвую сетку. У дарослых, паводле звестак нямецкага прафесара, значна ўзрос узровень генетычных захворванняў, а таксама захворванняў на дыябет, рак шчытападобнай залозы, лёгкіх, страўніка і крыві. Прыкметна

пачаліся выпадкі аслаблення імуннай сістэмы, асабліва ў дзяцей, і выродлівасць ў нованароджаных. Многія жанчыны перапынаюць шыячныя з-за выродлівасці, што дзягнатычна з-за прафесара Вернігтэ, у бліжэйшых дзесяцігоддзях чакана значны рост хронічных і ракавых захворванняў унутраных органаў і крыві.

БелПАН.

Хто куды едзе з Беларусі

Летась 11,443 грамадзяніны Беларусі афармлялі дакументы на выезд за мяжу на пастаяннае месца жыхарства. У гэты ж перыяд па ПМЖ у краіне было пакінута 18,517 грамадзян з межых дзяржаў і 985 асоб без грамадзянскага. Такія звесткі прывёў на прэс-канферэнцыі пачальнік упраўлення ішарытэаграфічнай службы Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі палкоўнік Сяргей Стэца.

Большасць беларускіх грамадзян — 4019 — збіраліся пераехаць на пастаяннае месца жыхарства ў Расію, 2621 — у Ізраіль, 1651 — у ЗША, 1165 —

ва Украіну, 1015 — у Германію, 255 — у Італію, 100 — у Літву. 1300 грамадзян Расіі пераехалі на ПМЖ у Беларусь. Сярод прадстаўнікоў іншых дзяржаў, якія пакідалі застану ў краіне, разам з грамадзянамі краін араб-азіяцкага рэгіёну варта нагадзіць 7 грамадзян ЗША, 3 Канады, па адным — Вялікабрытаніі і Японіі. Усяго, паводле звестак С.Стэца, ішарытэаграфічнай службы ўнутраных спраў краіны знаходзіцца 115 тысяч замежных грамадзян, якія сталі жыць у Беларусі, і асоб без грамадзянскага.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

"Народной Воле" требуюць моладзе, энергичные, коммуникабельные руководители новых рекламных проектов.

Обращаться в рекламный отдел УП "Народная воля" по тел.: 206-69-04; 206-69-06.

ЗЕМЛЯ-ДЕВКА

Белорусский крестьянин на европейском перекрестке

Михаил ЧИГИРЬ, экс-премьер-министр Республики Беларусь

Беларусь — промышленно-аграрная страна, и существенным источником доходов республики издавна было сельскохозяйственное производство. Во времена царской России мясо и масло наших крестьян поставлялось на мировой рынок. Но все это осталось в прошлом. Пришло время, когда импортное продовольствие из Европы постепенно вытесняет отечественные продукты питания, хотя Беларусь является лидером в Европе по количеству площадей сельскохозяйственных земель. Например, Бельгия, население которой составляет также 10 млн. человек, обрабатывает в 7 раз меньше земли. А Германия, где живет более чем 80 миллионов человек, имеет всего лишь в 1,9 раза больше сельхозземель, чем Беларусь. При этом, в отличие от дореволюционных времен, мы никогда не уравнили в Германии или Бельгии белорусского мяса и масла.

Обидно осознавать, что наш крестьянин встретил третьи тысячелетие в резинных сапогах и поношенной телогрейке, в доме без удобств и зачастую без телевизора, с зарплатой от 10 до 20 долларов.

Как могло случиться, что при не-

чтожно малой оплате каторжного труда наших крестьян произведенные ими продукты питания имеют неоправданно высокую цену и неконкурентоспособны на рынке? В себестоимость импортных товаров включены расходы на дорогие технологии, высокая оплата труда производителей. При ввозе импортного продовольствия на границе взимается таможенная пошлина (ее величина составляет 10—30 процентов от стоимости ввозимой продукции). И даже несмотря на это, цена продуктов питания окупает затраты производителей. Европейский фермер имеет солидные доходы и чувствует себя уверенно в финансовом плане, а в Беларуси катастрофически растет список убыточных сельских хозяйств.

Сравнение нашей аграрной статистики с европейской наводит на размышление: либо белорусские аграрии работают в крайне суровых климатических условиях, либо они — непреодолимые лодыры и поэтому не могут прокормить свой народ. Однако всем нам известно, что это не так. Наши крестьяне работают не в суровых условиях, а "горбятится" на земле не меньше западных фермеров. Почему? Да. Много и почти беспрестанно. Но не известно, как заплыл бы "импортный" фермер, окажись он в наших условиях.

Как ни одна другая отрасль, сельское хозяйство Беларуси переживает сегодня период кризиса и нуждается в реформировании. Необходимость преобразования в деревне настолько очевидна, что об этом говорят уже рядовые труженики колхозов и совхозов. Однако власть, ничего не предпринимая для искоренения несправедливости, изобретает все новые способы добывания денег для очередной посевной или уборочной кампании, ищет возможности "наворонить народ" и оплести хищные хозяйства.

Никто сегодня и не пытается внятно объяснить, что происходит в нашем аграрном секторе, и понять, почему у Литвы наблюдается перепроизводство зерна, а Беларусь в прошлом году импортировала почти 2 млн. тонн зерновых культур. Не Беларусь, а Литва поставляет молочные продукты в США. Нам сложнее оценить трудоспособность и квалификацию немецкого фермера, но ведь литовские крестьяне десять лет тому назад практически ничем не отличались от белорусских. Не так давно А. Г. Лукашенко заявил, что белорусские крестьяне, называя литовцев глупыми за реорганизацию колхозов и совхозов, за сокращение посевных площадей. Даже предсказывали голод в соседнем государстве. Сегодня многие из тех, кто критиковал

литовцев, закулачат у них продукты питания, позабыв то, о чем говорили раньше.

Населению вдалбливается в голову, что преимущество белорусских продуктов в том, что они дешевле. Сегодня многие понимают, что это не так. АПК за счет предприятия и бюджета получает колоссальную безвозвратную поддержку. В то же время мы вынуждены защищать национальное производство продуктов путем введения значительных таможенных барьеров на границе. Это делается потому, что продукты, ввозимые без таможенных сборов, значительно дешевле наших. При беспрестанном пропуске импортных продуктов питания на наш рынок отечественный товаропроизводитель сразу же обанкротится. Сегодня российские товаропроизводители имеют свободный доступ к нашему рынку. Ввоза товары без пошлин, они завоевывают рынок Беларуси. В кон времени это было? Например, в 1990 году Беларусь поставила в Россию более 300 тысяч тонн мяса и около 1 млн. тонн мясных продуктов. Что изменилось за это время?

На мой взгляд, начинать возрождение села надо в первую очередь с изменения земельных отношений. Я твердо уверен, что главной целью земельной реформы должна быть передача преобладающей части сельскохозяйственной в частную собственность. Лукашенко неоднократно пугал крестьян, что на смену ему придет президент, который начнет торговать май в деревне настолько очевидна, что об этом говорят уже рядовые труженики колхозов и совхозов. Однако власть, ничего не предпринимая для искоренения несправедливости, изобретает все новые способы добывания денег для очередной посевной или уборочной кампании, ищет возможности "наворонить народ" и оплести хищные хозяйства.

Учитывая сильное стремление наших сельчан к коллективизму, многие, по-видимому, сохраняют коллективную форму хозяйствования. Коллектив сам должен определять, что выращивать на земле, которая принадлежит всем, а одновременно — никому, из митущих превращена в деску, которую пускуют по рукам, не заботясь о ее красоте и здоровье.

Введение частной собственности на

землю повлечет за собой изменение отношений между производителем и государством. Сегодня в управлении АПК в Беларуси четко просматриваются признаки даже не феодальных, а рабовладельческих отношений. Производитель не принадлежит ни средства производства (земля, техника), ни произведенная им продукция. Ему сверх укажут, кому эту продукцию отдать и по какой цене. Деньги хозяйству могут вернуть через год, а то и позже. И не важно для господ чиновников, что есть покупатель, готовый заплатить немедленно и в два раза больше. Всегда будет так, как сказал "работодатель". Каждый руководитель хозяйства может быть освобожден от должности выше-

стоящим чиновником. Ситуация доведена до абсурда: если чиновник захочет, то разрешит вывести продукцию и реализовать более выгодно, чем на внутреннем рынке. Однако не дай Вам бог сделать это без его разрешения. Депутату Верховного Совета Владимира Кудинуво это стоило сесть под личную охрану, а многим другим — конфискации продукции и автотранспорта, на котором она вывозилась. Это же как нужно ненавидеть крестьянина, чтобы лишиться его права получить за свой труд столько, сколько этот труд стоит, только из-за отсутствия разрешения чиновника из обисполкома! И что стоит разговоры о том, как заботится государство о тружениках села, если крестьянин, как правитель, не может свободно приобрести для себя в хозяйстве столько-то другой граммов зерна, им же выращенного? Не это ли причина массового воровства в колхозах?

Выступая перед депутатами нового парламента с ежегодным посланием, Лукашенко назвал колхозы "общественно-территориальными объединениями", призванными заботиться о пенсионерах, которые живут в деревнях. То есть перекладывает обязанности помогать им на производителя продуктов питания — колхозы, совхозы. Помощь осуществляется за счет снижения зарплат доработ, механизатора, а также специалистов, работающих в колхозе. Получается, что колхоз в силу выполнения функций, ему не свойственных, платит механизатору меньше, чем составляет пенсия его матери.

Государство практически конфискует продукты, произведенные сельским жителем, без их оплаты. Колхозам расходы покрываются за счет дотаций и безвозвратных кредитов. В результате литр молока сегодня стоит дешевле минеральной воды. Что делать частнику? Куда девать ему молоко от коров с лич-

ного подворья? Из-за этого одни отказываются держать скот, другие, подов корову, выливают молоко в корыто свиням.

Мы имеем все необходимые для поднятия уровня развития сельского хозяйства и процветания страны. В избытке имеются сельскохозяйственные угодья, есть подготовленные высококвалифицированные кадры. Мы знаем блестящие примеры стихийного саморазвития сельского хозяйства. Посмотрите, например, какие чудеса творят на клочках земли жители Д.Ольшаны Брестской области. Там организована целая фабрика по производству и поставке огурцов в Россию. Государство же вместо решения их транспортных проблем и неуразумлений при пересечении границы дошло до разрушения теплиц, построенных сельчанами.

Зайдите в квартиры горожан в феврале — мае месяце, окна каждого второго из них превращены в оранжереи, где выращиваются рассада перцев и помидоров, огурцов и цветов. Я знаю людей, которые в рабочее время, сидя за столами в государственных учреждениях, украдкой клеят селена моркови на полоски газетной бумаги и рисуют планы градо на своих дачных 6—10 сотках. Многие из них приехали в город, не желая быть "колхозниками", но совсем не против стать фермерами.

Когда-то деревня работала за "палочкой". Это был своеобразный вклад сельского труженика в индустриализацию страны. Наступило время, когда город обязан помочь деревне. Необходимо разное, мощное инвестирование сельского хозяйства. Нужно один раз дать селу деньги, но не на улучшение сельскохозяйственной, а на техническое оснащение и внедрение новых интенсивных технологий возделывания земли и производства мясо-молочной продукции. В последующем деревня сможет работать на условиях самоокупаемости, поставляя городу качественные и дешевые продукты питания. Если же стимулировать высокотехнологичную переработку произведенной продукции на местах, в хозяйствах, внедряя перерабатывающие мини-линии, молодежь перестанет покидать родные места.

Государство тратит огромные средства на поддержку села, но направляет их не на развитие, а на бесперспективные цели. Такие затраты только углубляют кризис. До тех пор, пока на земле будет работать раб, а не хозяин, общество будет вступать в тратит деньги, а крестьянин — вымирать как класс.

Как судья Тамара Высоцкая писала приговор...

17 апреля 2001 года судья Минского городского суда Тамара Высоцкая рассмотрела уголовное дело в отношении Николая Статкевича (псевдоним) и Валерия Шуклина (псевдоним) и именем Республики Беларусь за участие в "Марше Свободы" 17 октября 1999 года приговорила: Николая Статкевича — к штрафу в размере 100 МЗП (430 долларов); Валерия Шуклина — во совокупности преступлений к штрафу в размере 30 МЗП (130 долларов) и аресту сроком на 3 месяца.

Из описательно-мотивировочной части приговора: "При назначении наказания Шукину судья учитывает, что приговором судьи Центрального района он осужден к 3 месяцам ареста. В связи с изложенным окончательное решение ему следует назначить по совокупности преступлений в соответствии с частью 3 статьи 39 УК 1960 года с применением принципа полного сложения наказания".

Тамара Александровна писала приговор целую неделю и в конце явно забыла то, что написала накануне. А времени перечитать написанное, судья по востому, не хватило. Ну как еще можно объяснить то, что на первой странице приговора судья Т.Высоцкая пишет, что В.Шуклин не судим, а на 22-й он уже судим?

В.Шуклин на момент объявления приговора судей Т.Высоцкой не судим, потому как вышеупомянутый приговор суда Центрального района еще не рассмотрен кас-

сационной инстанцией и потому не вступил в законную силу.

Судья Т.Высоцкая говорит о преступлении, судя к наказанию, назначенном по новому приговору, полностью или частично присоединяет наказание по предыдущему приговору. Увы, таких вот судей назначает на должности правителей нашего государства. Судей, которые, как показывает вынесенный приговор, не умеют читать законы, а пишут в приговоре то, что им, скорее всего, "порочно и выгодно".

Весь "приговор" судьи, за который судья Высоцкая осудила Николая Статкевича и Валерия Шуклина, совершенно не после вынесения приговора Центральным судом, а ДО. И намного "до" — почти на полтора года.

Никита ПИГУЛЬ.

Вартанне спрадвечнага

Паважаная рэдакцыя "Народнай волі"! Перадаеце, калі ласка, вылікі дзякуй Язону Станіслававічу Пазняку за ягоны артыкул "Беларускі сінт", надрукаваны ў вашай газеце.

Гэта з разгалу тых артыкулаў (абодва з іх маюць на ўвазе), пасля якіх не патрэбна больш якіх перадавыбарчых праграм, каб балатавацца ў прэзідэнты краіны, таму што зразумела і так, што такія людзі зробілі б усё магчымае і нават на першы погляд немагчымае дзеянне для дабрабыту.

В.ГЕРАСІМОВІЧ, жыхар Мінска.

Крамлёўскі адказ Лукашэнку

У Маскве.

У Екацерынбургу.

Расійскія кіраўніцтва заклалі выказваннямі Аляксандра Лукашэнка пра "нікуды на вартую сістэму ўлады ў Расіі". Гэтую заяву беларускі лідэр зрабіў падчас знаходжання з рабочым візітам у Сяродлоўскай вобласці, і на яе адрагавала аніманія крыніца ў Адміністрацыі Пуціна. Расійскія палітолагі гавораць, што Аляксандр Лукашэнка адчувае слабасць сваіх пазіцый у Крамлі і вымушана шукаць падтрымкі ў расійскіх рэгіёнах.

Публічна прапаршчым беларускі досвед пабудовы ўладнай вертыкалі Аляксандр Лукашэнка пачаў у Екацерынбургу. "Я лічу нікуды не вартай сістэму ўлады ў Расіі. У нас жа ўсе аб'яўляюцца. Усе ў нас незалежныя, і наўрад ці яны будуць добра працаваць" — з велікім спрыяем заявіў беларускі лідэр, нават паспяхуваўшы сваёй расійскаму калегу, якому "так шматка фарміраваць уладную вертыкаль". Беларуску кіраўніцтва нешта адмовіць у шчырасці, якая за сем апошніх гадоў ято візітаў у расійскія рэгіёны крамлёўскім высокім чынавен-

сам факт з'яўлення рэакцыі ілюструе новы стыль стасункаў у саюзнай дзяржаве. "Зусім не факт, што на маючым аб'яўляючы прэзідэнцкіх выбарах Пуцін падтрымаў Лукашэнка", — лічыць кіраўнік расійскага цэнтру стратэгічных даследаванняў Андрэй Пянткоўскі.

А.П.: — Вось пачалося з прыходу Пуціна. У Лукашэнка з Пуціным адносіны не складныя. Лукашэнка даволі іскукусно ішарытэаграфічнай комплекснай палітычнай эліты. За риторикой о славянском братстве он получил довольно оптимистичную материальную помощь. Людям "путинского склада" с "горячим сердцем" и холодной головой" такие комплексы не присущи. Они смотрят на все это довольно инструментально и прагматично. И весь этот политический бартер, который устроил Лукашенко, им надел. И теперь Москва будет поддерживать другую кандидатуру.

На думку сп.Пянткоўскага, актываючы слабасць сваіх пазіцый у Крамлі, Аляксандр Лукашэнка рэаніміраваў практыку ішарытэаграфічнай прэзідэнцкай рэгіёнах. Менавіта з гэтым звязаны візіт у Сяродлоўскую вобласць.

А.П.: — Он довольно успешно использовал эту тактику в период слабости и дрежющего Ельцина. Теперь же он просто повторяется в другой неадекватной ситуации. Пытается воспользоваться избытким приемом. Это не принесет ему ожидаемого результата. Его очень быстро поставят на место. И заявления Кремля — это только первый шаг.

Юрась КАРМАНЭ, Радзій "Рацыя".

Фашизм у тралейбусе

9 красавіка тралейбус №24 ехаў я на працу. На прыпынку "Тралейбуснае дзю" па вул.Дзяніскаўская каля 15 талінаў салон энергічна ўвайшлі дзве жанчыны і праймавалі прадзвінкі прызначаныя білеты. За плячыма кантраляраў стаялі два міліцыянты. Я звярнуўся да кантраляра з пытаннем па-беларуску, як ім працягнуцца пад аховой дубінаў? У адказ паўчу — "бэнэфаваці". Другая кантралярыя абавязала мяне палішам і фойстам. Усёй камандай пачалі спарытныя паміж сабой на большы моцнае зневажанне мяне як беларуса па моўнай прыкмеце.

На маю адмову выйшлі з салона міліцыянты схапіў мяне за ляджан куртку, на якой паставіла нашу ішарытэаграфічнай намякчальны бел-чырвоныя-белы сцяжок, і нанёс мне некалькі прафесійных "вколаванняў".

Што гэта? Я жыў на свеце 68 год, бачыў гвалт нямецкіх фашыстаў. Дзяцінства мае прайшло на радзіме Васіля Быкава ў партызанскім раёне Ушачына, там стаяў вышомы помнік "Парыш". Перажыў страшную бітву 1943 года (цяпер у Расіі тое ж самае называецца "зацістка"). Я воеваў ішарытэаграфічнай чытаў, адказаў сам сабе: што гэта? Што робіцца сёння на нашай зямлі?

Мяне больш за ўсё бразілі не столькі сучасныя праявы фашызму ў сучаснай Беларусі, колькі страх людзей. У гэтым выпадку сярод пасажыраў самапавага беларуса ішарытэаграфічнай толькі адна пасажырка сяражынага веку. Я стаў, поруч сабе ішарытэаграфічнай малымі мужчыны. Яны маўчалі. Малыя хлопцы студэнцкага выгляду даўчыліся да ляджан праяваўчых і таксама называў мяне палішам. Прайла, пад канец разборкі адзін пасажыр зрабіў заўвагу хлопцу на яго агрэсіўнасці. Дзякуй і за тое.

Усё гэта напісаў не дзеля таго, каб знайшлі і пакаралі гвалтаўнікоў майго чалавечы і нацыянальнага гонару, а з надзеяй у тое, што нашы людзі ўсё ж задумаюцца над сённяшнім жыццём. У маім разуменні фашизм — гэта праява любой нялюдскасці і жорсткасці.

Мікола САВІЧКІ, прафесар, Мінск.

К 15-ЛЕТИЮ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ АВАРИИ

3. "ДОЗИРОВАНАЯ ШУТКА",

или Шутка с дозами

Георгий ЛЕПИН

"Виктор, сколько у тебя сегодня?"
"0,7, а вчера было 0,7".
"Что-то темнят наши дозы. Сегодня ведь все время были вместе, а получилось опять порозному?"
"Получилось? Ты думаешь, они пишут, сколько есть? Ну даешь! Знают они, сколько нужно вывести, вот и пишут, сколько надо!"
"А правда, куда нас ни гоняют, а получается одно и то же?"
"Бросьте вы болтовней зани-

Профессор Георгий Федорович Лепин в 1986 году после аварии добровольцем отправился в Чернобыль. Работал там шесть лет на различных участках в пределах трех километров от эпицентра взрыва. Его документальные зарисовки позволяют с большей объективностью представить происходившее в те годы в чернобыльской зоне. Некоторые из этих зарисовок "Народная воля" предлагает вниманию читателей.

маться! Что вам не понятно? Дураят нас и только. Если писать, как есть на самом деле, то мы здесь больше недели не протянем, выведут придется. А так ребята по месяцу выживают и больше".
"Братцы, идея есть! Давайте завтра..."
Я оказался невольным свидетелем этого разговора, попал случайно в автобус, в котором возвращалась в Чернобыль бригада, работавшая на третьем блоке. За дословность передачи разговора не ручаясь, так как многие слова мне пришлось заменить более-менее подходящими. А жаль, без тех слов трудно воспроизвести настрой компании в ходе этого короткого разговора.

Прошло несколько дней. Очень хотелось узнать, что же произошло "завтра". Но на ловца и зверь бежит. Однажды вечером встретил я того самого Виктора в "кормовом" — в нашей столовой. Мой вопрос вызвал неожиданно бурную реакцию. Словно прорвавшись через некую преграду, поток столь энергичных, его доводило, что и захрипел. Он представил, что мы с ним в богатых краях, что и в первый момент буквально растерялся. Мне каза-

лось, что моего умения "плавать" недостаточно для того, чтобы справиться с этим обрушившимся на меня потоком. После того как значительная часть ужина была поглослена, мой собеседник оказался в состоянии ответить, наконец, на мой вопрос.
"Следующий день начался, как обычно, с получения "карандашей". Сразу же после этого собрал я у всех своих ребят эти "карандаши" и пристроил их в один укромный уголок, где "светило" на совесть. Там и пролежали они до конца дня. Извлек я их оттуда и раздал ребятам. Жем. Что же будет? Конечно, и к хорошей звучке пригодились. Приходит дозик с листочком, на котором что-то написано. Ну, думаем, началось! А у него выдержка, ничего по выдержке лица не прочтешь. Стоял он, изучая листок, и сполна начинал "раздавать" нам сегодняшние дозы: 0,95; 1,2; 0,7; 1,1; 1,4; 0,8. Так вот и выдал всем шестерым. А мы, как дурачки, ссытаем на него, и язык отнялся. Чего угодно ожидали, но такого! Все, как и вчера, только местами поменялось. Он ушел, а мы сидим. И каждый, наверное, думает: лучше бы выспали нам за эту "шутку", чем вот так. Знали,

что дурачат нас. Но чтоб совсем за недоумков принимали! Наверное, и листочек этот заранее подготовили, чтоб не теряться каждый день. Вот и "пошутили"! Зато теперь поняли, за кого нас здесь держат".
Виктор напустился и замкнулся в себе, глядя куда-то сквозь меня, продолжал при этом старательно дожевывать остатки ужина. Встал и молча вышел из столовой. Чувствуя на строение парня, я не решился нарушить молчание. Успокоившись, Виктор закончил свое повествование: "Всю дорогу домой ехал, как пришибленный, молча. Не до шуток было. Оказывается, что мы "пошутили", а с нами каждый день "шутят" — с дозами нашими. Зло шутят!"
О какой урган чувств способен вызвать иной раз один вид детских туфелек! Особенно если мастера сапожного дела не смогли окончательно изуродовать их. Смотришь на эту маленькую обувку и представляешь себе симпатичного карапуза, делающего на земле свои первые, еще не очень уверенные, шаги. И от нас, взрослых, зависит, куда, на какие дороги выведут этого карапуза его первые шаги по земле.
...Один из обычных домов в городе Припять. Вот по этим

ступенькам осторожно спускался один из таких карапузов в то памятное утро 26 апреля 1986 года. Яркое весеннее солнце, ласкающая зелень газонов не могли не радовать его. Какое счастье — побегать по траве, погоняться за бабочкой, покормиться в песочнице! В одном из окон дома периодически появляется лицо разгоряченной суботинки домашними делами молодой женщины и тут же исчезает: все в порядке, чадо ее занято делом — что-то строит в песочнице.

...Ноябрь 1987 года. Малыша и его маму не видать. Гудящие звуки тяжелых сапог по ступенькам. Открыта дверь квартиры. В глаза сразу же бросаются маленькие туфельки, как бы ищущие защиты за большими ботинками хозяина квартиры. Но на этот раз они как-то не вызывают положительных эмоций. И вообще, все эта аккуратно прибранная, уютная квартира, из которой вот "только что" и "совсем недавно" вышли хозяева, не радует. Может, потому, что дверь открыта не посторонними, а хозяйка, а работница приличной коммунды. Или потому, что пришли не в гости, а с официальной миссией: осмотр квартиры, проверка уровня радиационной загрязненности. У визитеров

какая-то неловкость от того, что приходится осматривать то, что хозяевами явно не предназначалось для посторонних глаз. К тому же в предшествующих квартирах приходилось сталкиваться со многими сюрпризами, вызванными вынужденностью выезда хозяев "всего на несколько дней". И эта квартира тоже не обошлась без сюрприза.
Дозиметристы начали с прихожей. Очень "грязные" ботинки у хозяйки. Где же был он в тот суботинный день? Может, рыбачил в районе пруда-охладителя (рыба там и сейчас вызывает зависть у рыболовов)? А может, решил прокатиться за грибочками по тому лесу, который теперь называют "рыжим"? Как знать?

Но ботинки очень "грязные". Видимо, и для хозяйки "суботинка" пролежала не прошла, а осталась. Однако это не сюрприз: всем известно, что припятчане в большинстве своем не притались после аварии в своих квартирах — они просто не знали о ней, никто не уведомил их об этом. Тут все ясно — это не сюрприз.
Ботинки в сторону. За ними — крохотные безобидные туфельки.
Безобидные!
Вот в этом-то и весь сюрприз! Не чище они, чем лопатки ботинки! А ведь эти туфельки не топали по "рыжему лесу" — малышки еще для этого. И вряд ли вообще удалялись они за пределы дома. Значит, для них

вполне хватило той песочницы во дворе дома и той травки вокруг него. Вот и сохранили они память о том черном дне 26 апреля 1986 года. Сохранили, как могли, — ведь кое-что "короткоживущее" из той грязи на них за это время уже распалось.
Вот какими были те первые шаги этого малыша... Вот на какую дорогу мы, взрослые, вывели его в самом начале жизни, обманув его и притом жестоко. Неужели же никто из "начальников-молчаливых" тех дней не подумал, сколь тяжелыми могут оказаться для этого малыша те первые шаги в человеческую несправедливость, в преступную безответственность?

Нін ГІЛЕВІЧ

"ПАЛАНЕЗ" АГІНСКАГА

Раздзелы з драматычнай паэмы

Лета 1941-га. Мабілізаваны на вайну малады настаўнік Мірон Букіцькі, паранены, з палону і прабавенца на ўсход, каб дагнаць фронт. Па дарозе сустракае ў бацькоў у роднай вёсцы, дзе застаўся яго каханая дзяўчына Волька Занямонец, былы мільянер Іван Загэрдін (Волька) пахнуўшы для арэсантаў партызанскай барацьбы, узгораве свайго сёбра Мірона застаў на радзіме і вёсцы знаёмыя партызанска. Тым часам вярнуўся ў вёску і родны брат Волькі Якуб, малады пазіт, які пры гэды назад быў арыштаваны ў Мінску як "беларускі нацыяналіст" — за тэкст да "Паланеза" Агінскага. Мірон ідзе ў партызанскі атрад, становіцца аўтарытэтным байцом. Загэрдін папраўе ад Якуба, каб той стаў у мяншай вайні, партызанскім, асентам. Адмовіўшыся, Якуб пад страхам пакарання пакідае родны мястэчкі і перабрацца ў Рыгу, дзе жыць і працуе яго сёбра на кніжніцы і адкаў за прыходам савецкай арміі ён будзе мабілізаваны на фронт. Як развіталіся падзеі далей — аб гэтым у апошніх раздзелах паэмы, якія і прапаноўваючы чытачам "Народнай волі".

Аўтар.

VIII

Пачатак лета. Сорак трэці год. Грымцы рассталіся. Вяснянка пажары. Не змержыць зора. Не злічыць нягод. Вайна і ў тыме ворага ў разгары.

Мірон, бываў ужо лясны салдат, Нарэдка ў прыклад ставіцца атраду. Адно тупы гняне, што з пазнаў даду. На стужцы Волька не стала ладу.

Чагось замкнулася ў сабе яна — ды так, што цяжка выцягнуць і слова. Маўчыць і плача. Мучае віна? Ці думачы крыўда? Ці з сурожы злога?

Мірон здаваўся: знікся брат — таму прычына. І нічога болей. Якуб... Відаць, замаўся небарак. На волю вышый, а жыцьця няваляй.

Сказала ж Волька ў тую ноч яшчэ: "Ён паўкоў байца...". Страх у фібрах Сядзіць... Ён нікуды не ўцяжэ Сам ад сябе, ад дум сваіх няспражэ.

Страх зараз грэзіць кожнаму бядой. Трымацца вяснянкі: не дай Бог абваля!.. Усё ж настрай ужо ў людзей не той, Што год назад быў, і паўгода нават.

Маўчэлі адну і ўверыўся народ, Што вывадзілі ўжо не за гарамі, А ў "зоне" партызанскі "агітпарт" Ужо і канцэртны ладзіць вечарамі.

І сёння вась такі канцэрт ідзе, На адзінчорку, у Пушчанскай Ліне. Дзяцюк з гармонікам і рэй вядзе І сам іскрысты куплеты сыле. Арыст.

Сербіянка-парызанка Не топа на вуліцы: Нама вундэ — палаячка, Што ў лесе туліцца.

(У шатроў сляхучой урываецца з чаркашаным ад тэску тварам Ванёк.)
Ванёк.
Спыніць! Спыніць і размысці ўсім! Загры, музы! Скончылі забавы!
Галасы.
Эн што — напісь? Што такое з ім?
Ванёк.
Мірон! Сюды бягом, вайка бравы! (Да Ваньку з натоўпу прабіваецца Мірон)
Што — вясільнік тут, таякую маць? А бацька з маткай дзе — тавар? Не знаем? Там дзе і мае! На хвілінку ляжам! Забітай лажацца! Вось — свеска маёй!
Мірон.
Дзе? Куды? Што... ты гэта бачыў сам?
Ванёк.
Так, дзеткі, бачыў... Сёння раніцую... Ён заваў на хвілінку — там — Усё... Яго і тавар... Адно чарговым... А нас састані каля школы ў гурт, І старшы, рамянямі ўперзаны, Скажы, што будзе кожнаму капут, Калі з сям і хто пойдзе ў партызаны... А мне ён загадаў, то старшы, каб Я захаваў іх... У кар бры гэтым...
Ванёк.
Мірон! Па конях — і хутчэй у штаб! Да камандзіра! Хай дазвол дае нам! (Ідуць да прывязаных коней.)
Мірон.
Так, трэба ўзяць на Слабоду дазваў, Каб пахаваць па-людску, развітацца. Дзе вась чаку я быў як сам не свай, — Душою чуў, што нешта мусіць стацца...
Ванёк.
Ні беражыцеся! Пачнем грывец І мы ў адказ! І ў вась ёсць таты-мамы! Раз гэтак — кроў за кроў і смерць за смерць! І васьных кінем у кар бры гэтым!
Ванёк.
Э, гадзе! За смерць байцоў маіх — Я буду помніць так, каб волаў дымаў! Да трэцяга калена выб'ю ўсё!
І каматішчы лупіць за агнём і дымамі!.

Прыз калісь дзе на тым, як на кладках Ванёк з Міронам пахавалі родных, Іх грывы камандзір аздаў заада Іх партызанскіх ацкіх сяміроных.

Каб трохі боль уняць, раслабіць ласцы, Ды і каб страх на любіць асёл — Па вёсках зноў усеі, дзе толькі ёсць, — Лікаваць калабарнікаў сямі!

А каб ахавы не змагі ўцячы, Даведваюцца, што ідзе расправа, — Усё іх працягам адной нацы Скапіць і расстраляць на месцы прама.

Мірон, ад шку адшыйшым ледзь, Увесь лясны ва ўладзе смутку і болю, Дыду, што за байцоў нявіных смерць І ён гатоў даць гнэву сэрца волю.

Той дзень памусціць боль калюць вострай. А ўвечары, ужо як згасла сонца, Мірон пацнуў, што ў спіску "на расстраз" Ёсць і сям і Сцяпана Занямонец.

У першы момант ён аспуляе. "Не можа быць!.. Адчуў, як за грудзінай У страх і жах перастае гнэў, І кінусь бягом да камандзіра.

Той быў ужо прыкладзішчы крыку — Як і шовечар, ды і ўдзень такама, І хоць зусім не рады быў Буіку — Прывуў урушанага партызана.

Мірон.
Таварыш камандзір, кланюся вам: Яны не віватаваць! Паверце!
Камандзір.
Хто?

Мірон.
Занямонец! Я іх знаю сам! Няма за што іх прысуджаць да смерці.
Камандзір.
Сё, як напаса! Боць Буёк — Асцяпавіч пафас! І працу запамінаць: Мы ўлада тут, і знаём кожны крок Любога. Мы не чымі беззаконіць.

Гы Занямонецу ратаваць прыбеж. А дзе ёсць? Дзе іх нападзі зацят? У партызанах, можа? Немцаў б'е? Ці ўсё, збавішчы суда і расплаты?
Мірон.
Таварыш камандзір! Ёх сям Якуб Не стане немцам славашчэ ніколі! Ён невайдзіць! Ён быў бы тут, Калі б не тыя тры гады няваля...
Камандзір.
Асцяпавіч запытаў! Вось табе мой сказ: Ты — дрэнны сын: змест таво, каб смерцю За смерць байцоў спагнаць, ты ў гэты час Спагоды прасіў зордніцкай смецці! Якая ханьба! Поста стыд адзі!
І гэта — леным партызан атрада!
Мірон.
Не зрабніцкай, таварыш камандзір! Не зрабніцкай! У чым і дзе іх зраба?...
Камандзір.
Боць Буёк! Кру-гом! І шагам — ары! Ты што — алаух? Ці захацеў пад арышт?

Мірон збалеў і задыхаўся аж: Маўчэлі, чым гэты удар пад дых, не ўдарыш.

Ён вышкочыў са штаба і бягом — Да камаўкі, да свайго Гайдэа. "Хутчэй, хутчэй, мой конік, наўздагон! Каб апарэціць! Да бяды нябожэ!

Не дам расправу учыніць, не дам! Не там — хай будзе ўжо сабе, што будзе! Як што — дык з Волькаю нападём! Падзеімі лед з смерцяю аспуляе!.

Без сцяжак, нацпынкі, праз лес густы, Праз бараніны, вясны і павы, Ён раўсць, амінаючы пасты На Слабоду — злавой і страхам гнаны.

І вась ужо абрыс знаёмых страж, Знаёмы двор, сцяпана чынае вокны. Мірон кулем з каля, і ратанам — страж, Усё — друзі, і сцяпана лямант Волькі.

Ён, на багу, чаргой кароткай даў Па вернай шыбіне, вышэй фкіан. Сяліто паасла ўміг. З дзяўрай, як здань, Жанчына ў белым выбега на ганак.

Мірон.
Ты, Волька? Хутчэй бажы! Уцякай!
Волька.
Мірон! Мірон!.. Ён іх забіў! Міронка!
Мірон.
Бяжы, заранчка, бажы! Бяжы! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Ванёк?
Дык гэта ты іх... без суда-прыводу?
Ванёк.
А ты — чаго тут?
Мірон.
Бог мяне паслаў! Я затрымаю гэтага падонка! (Волька кінулася на загнучку.)
Гэй, ты, што ў хаце! Я — Мірон Букіцькі! Ты чуюш там? Выходзі! Стралаць не буду! Ты — не патрэбен мне. Выходзі! (Праз хвілінку з дварэй выходзіць, з аўтаматам напаштове, Загэрдін.)

Далоні выцёр, уздыхнуў гымбей, І ў гэты міг пачуў голас Вольчыні З разнастэжых вышэй дзвярэй. Волька.
Якубачка! Браток! Герой наш мужны! А родненькі! А дзе ж тавар? А мамачка! А татачка! Чаму ж вы Не сустракаеце свайго сына?!

Заваў, мілая сестра, здарова! А сёнь не трэба. Слёзы ты замкні, — Я тата рай!.. Хай яе з дарогай! — Змарыў страшна за чатыры дні. Амаль не спай: ні ў цяжкіх навічых, Ні на вакзалах... Нават не прытэ.

Волька.
Хадзем жа ў хату! Божажэ, які ты Увесь змарнелы... Якуб.
Ну, здароў, парог! Здарова, сёньні! І здарова, хата! А гаспадыня дзе? Дзе гаспадыня? Даруй мне, мамачка! Даруй мне, тата! Павек мне карай гэты страшны удар. Даруй і ты мне, мілая сестрыца, Што сёрамота стала праз мяне. Ні прымырціца з гэтым, ні забіцца На гэты боль я не магу і ў сны.

Волька.
Якуб! Не трэба так. Відаць, над намі Такі ўжо лёс. Не мучайся дарма. Я тут лёс — і дзімкі, і навалі — Абдукалі... Таваріш, вайны няма! Што называлі можа і кроўю Уніца прайшлі? Ты тут ні пры чым. Ты да людзей быў з Богам і з любоўю. І бедары і думай аб адным — Што з нашым краем будзе? З Беларуссю?

Я памяню ўсё, што ты мне гаварыў. Якуб.
Ах, Волька! Я ж думай, што вярнуся Да тавы, хто свет мне гэты падабры. Ты заведзі мяне да іх маці, — Палаваць зямлю на курганку... Волька.
А як жа, сродзім, сродзім, братка мілы, Мне спачаць — адначні крыху. Я зараз бульбачкі завару, ледка Сляку — як мама некалі пажыла... Якуб.
А заўтра ж, відаць, сродзім у мястэчка. Да дзяўкі! Як ён там? Даўно быча?

Волька.
Даруй, браток, што я табе ў апошнім Лісце не напісала пра бяду. Забралі дзяўчыну... Прама там, на пошце, Дзе працаваў... І каму — бы ўваду. Якуб.
Забралі?.. А за што яго забралі? Што быў настаўнікам у час вайны?

Волька.
Не ведаю... Нічога не казалі. Прышлі, арыштавалі і навалі. Якуб.
Ну, ясна... Тая ж класка беларусу. Цяпер ужо за тое, што не здох Падакунаў... Што хлеба лусту Сумленнай працы зарабляў, як мог. А да табе сроды "энклавэісты" Прыходзілі? Пыталі пра мяне?

Волька.
Вось зямой... І я дала твой ліст ім. Вось, бачы: ён — на фронце, на вайне. І болей не чапаў, дзяўчы Богу. А што пачаў? Ці ж не вайно і так? Ты вышлідай стаў за перамогу. Вось — вернісьці тавой найверны знак. Я так, мой браточка, перажывала, Калі ты напісаў мне пра руку! Якуб.
А мне, паверыш, як бы нават става Там, у шпіталі, спакойнай крыху. Падымаў: ну, цяпер ужо, напэўна, І спарываў я заслужыў давер — Хоць гэтка цаной немілазаснай. Нарэчы ўжо адчыніцца цяпер. Давольна мне на працу ўладкавацца Па спецыяльнасці — і ў іх жыць.

А сёння... Муху я табе прызначыла — Адчуў: душы, як і раней, дрэжыць. Як табе мі сказаў мне пра дзяўчы — Так і ўмучылася на сэрцы мучу. Волька.
Не, ты не бойся, брат! Табе ў аддзку За падвэж твой спакойна жыць дадуць. А як жа! Ты ж герой! Я гэты чытаю: У Грэцыі каліс такжэ, як ты, Так моцна ўжо краіна шанавала, Што інавалі вайны быў — як святая! Якуб.
Дык гэта ў Грэцыі!.. А ў нас калекі Паўшый ужо з "Лазарам" на цяжкіх. Ну, але лада. Раскажы мне ледзь, Як ты тады перажыла той жах.

Волька.
Тады перажыла... Адаласяла.

Адлакала. Адваля. Адраўла. Сама не знаю, дзе ўзялася сіла, Што мне тады намерзі не дала. Тады... А потым... І не ўспомню, мабыць, Калі мне стала лезці ў галаву. Што я не маю права жыць і марыць, І што цяпер я — не перажыву... Якуб.
Ты гэта кінь! Вось выдам цябе замуж, Сам у займеці, дочка і сыноў Народзіш... Волька.
Не, нічога ты не знаеш. І не кажы мне нават гэтых слоў. Яму, адзінаму майму ад Бога, Не зраджу я ніколі і ніякім. Я не магу і думачу пра другое. Маё жыццё закончылася з ім. Як ён быў тады, той страшнай ноччу, Калі прымаўся нас уратаваць. Нёды архангел сам з нябёс-асячонь — Каб між каханай і забойцам стаць. Калі б ты чуў, як мы мальбодым крыкам. Ён крыкнуў мне: "Заранчка, бажы!". А ты гаварыш... Не, дзеля прылку Я не вярнуся ў гэты свет чужым... Якуб.
Я разумю, Волька... Хоць сам я Не знаў кахання гэткага... Але — Ты мусіш жыць. Гаварана ж у псалме: "Хай ворагі не ўцяпацца мае". Патрэбна жыць, сестрыца, жыць! Нічога Цяпер не бойся, калі поруч я. Трымайся! А тым часам, з ласкі Бога, І скурха парыздэцца тая...

Галодны чэрвень. Страшны сорак шосты. Алакі з перамерзлай бульбы, "суп" З мясцамі вобаратніку — голы, посны. Шыкуіс, інавалі вайны Якуб!

На службу не ўзялі нідзэ. У школе Іспатніком прапрацаваў зimu. Галюнае ж, што чым далей, тым болей За Вольку страшна робіцца яму.

Не адходзіць — ні душой, ні сэрцам. Зусім ніякай хніці да жыцця. Былае, цяды дзень перад акенцам Сядзіць, маўчыць, як хворая дзіця.

А сёння раніцай, яшчэ не ўстаўшы, Якуб уладзеў, як лін узяла Вярочку і, пад каптан схававшы, Як непрытомная, у кілець пайшла.

Нутром нідобрае пачуўшы шпосы, Ён падкапіў — і кулем уцяжэ. А ўжо вярнуца на куку... Ад заосці Якуб нільчаску не ўдарыў ледзь.

Волька.
Ты што? Ты што? Як ты магла такое Удумаць? Ты наважыла мяне Пакуніць аднаго на полі боя? І памачы ты самым Сатане?.. Волька. (Плечуць.)
Даруй, Якуб! Даруй! Я не хацела Цябе пакрыўдзіць... Проста ўся душа Даўно сатлела ўжо і ператлела І не ўваскрэсла, і не адашла... Дзеля чаго мне жыць, браток? Навошта? Ты ж бачыш сам, Якуб! Ты ж бачыш сам! Якуб.
Няпраўда! Нельга думаць так безбожна! Бог чужо нас — і ён паможна нам! Хадзем адгэтуль! (Вядзе яе за руку ў хату.)
Стань перад іконай І напраз, каб даравал Гасподзь, І паклікаў уеалас, што ніколі Не зробіш волі Божай насупроць. Бог даў жыццё табе, як і любові, Каб апраўдава ты ягоны дар. А не расталася з ім па-дурному, Як нейкая нідарна між іхздар.

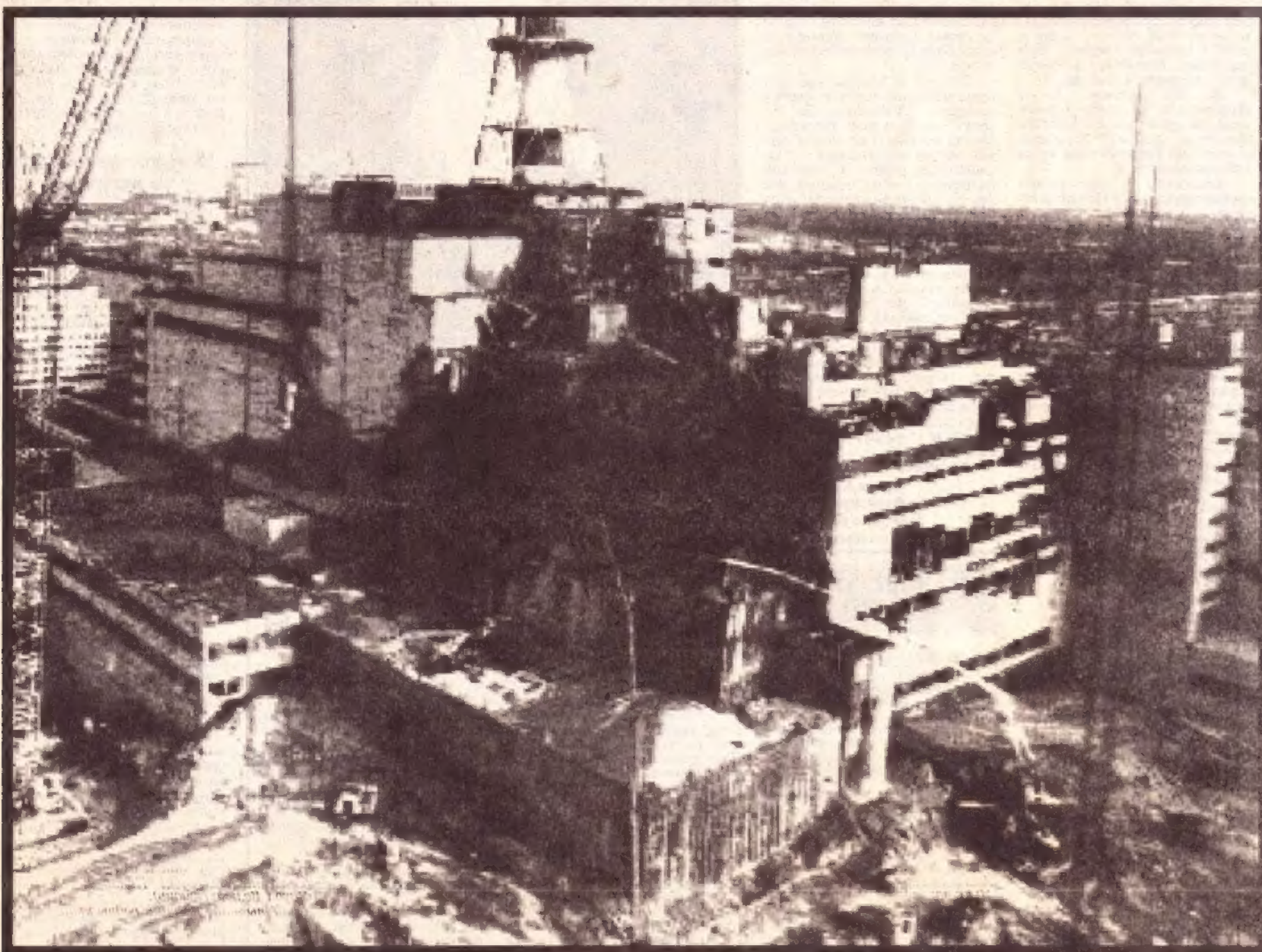
Так, нам не чыныцца жыццём-забавай. А для нас тады, пытанне, жыць? Для нашай Боцкадучыны занябанай! Каб ёй, забытай Богам, паслужыць! Мы больш сядзець не будзем, рукі склаўшы. Пачнем вывадзіць душы на прастор. І для пачатку ў сельскім клубе нацым Арганізуем беларускі хор. Мы ж нецём уеам! Ды і песьню родных Багата знаём. Вось і развіём Работу. Нудзім падтрымаць нас згодных — Дзяцут, жанок, бабульт... І запяём! Сваёй жа песьняй беларускай будзем Да Беларусі зноў. Будзім і зноў!

У барабне з аўтутым словабудзем Шмат душ так зможам мы адаваць. Я ўжо абдукаў гэта ўсё належна. Пару! Пару ўжо шпосы нам рабіць! І пачынаць з найпростага, канешна. Дык як? Бярэмся сцяжэжу церабці? Волька.
Волька.

Не ведаю, браток... Яшчэ мне цяжка Неснабываць план твой успрыняць. Якуб.
Ах! Прынасі сюды маю біскажку — Там кропля горкай... Калыкі ёй стаць! Ліпейшая можа і не быць нагоды, Чым гэта: значыць, чыста і да дна! За наш пачатак шляху да свабоды! За веру нашу! Каб жыла яна! Каб не ўмірала ў беларускіх сэрцах! Каб у аяках ёй не запалылі... (Выліваюць.)
Ну, а цяпер — у знак яе бясмерця — Сляём наш беларускі "Паланез". Якуб і Волька (плечуць).
Край ты наш крывіцкі, род

ЧАРНОБЫЛЬСКІ ШЛЯХ-2001

У Мінскі гарвыканкам пададзена заява з просьбай даць дазвол на правядзенне ў цэнтры сталіцы 26 красавіка з 17.00 да 19.00 мерапрыемстваў, звязаных з 15-й гадавінай чарнобыльскай катастрофы.

У гады Вялікай Айчыннай вайны нямецкія фашысты знішчылі на беларускай зямлі 619 вёсак разам з жыхарамі. Пасля Чарнобылю краіна страціла 485 вёсак і пасёлкаў: 70 з іх ужо навечна пахаваны ў зямлі.

У часы вайны загінуў кожны чацвёрты беларус.

СЁННЯ КОЖНЫ ПЯТЫ ЖЫВЕ НА ЗАБРУДЖАНАЙ ТЭРЫТОРЫІ.

ГЭТА 2,1 МІЛЬЁНА ЧАЛАВЕК, З ІХ — 700.000 ДЗЯЦЕЙ.

А яго трымаюць у загоне

вості на СТБ.
 14.00 "Плюк". Серіал.
 15.00 "Ігри в подкидного". Серіал.
 16.00 "Кіс-мен". Мультисеріал.
 16.30 "Кодовий півень". Мультисеріал.
 17.00 "Дарма і Грент". Серіал.
 17.30 Новості СТБ.
 17.45 Гороскоп СТБ.
 17.50 "Культурна життя Мінська".
 18.00 "Разуан". Теленовелла.
 19.00 "Случайный свидетель".
 19.30 Новості "СТБ-24 часа".

20.00 "Маш". Серіал.
 20.30 Міжнародні спортивні новості на СТБ.
 20.45 "Вечарніца".
 21.00 "Ігри в подкидного". Серіал.
 22.05 "Чернобыль. Обреченная АЭС". Док. фільм.
 22.45 Комедія "Русское чудо".
 00.35 Новості СНГ.
 00.50 Комедія "Янки из Коннектикута при дворе короля Артура".

Адрес редакції:
 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
 Прямая: (017) 206-68-71.
 Тэл./факс рекламна адызела: 206-69-04.
 E-mail : tv@irex.minsk.by

Індэкс 63222.

**Заснавальнік
 і галоўны рэдактар
 Іосіф СЯРЭДЗІЧ**

Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыі матэрыялы не рэцэнзуе і не вытэае, права ўступлення ў пераліск пададае за сабой. За інфармацыю, размяшчэнне ў рэкламных аб'ектах, рэдакцыя не адказвае. Моццў друкавання матэрыялаў, у якіх пазначаны аўтары, не падлягаеца газетай.
 Рэгістрацыйнае пасведчэнне №2446. Нумар газеты надрукаваны з дыпламатывай ПП "Мэдыкс". Адрес: г.Мінск, вул. Кірэва, 50. Падпісаны ў друку у 15.00.
 Формат А-2. Тэража 41240 жд. Заказ № 340.